

DEYİMLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

İsim:

Okul:

Sınıf:

1. Aba altından değnek göstermek

Birini imalı bir biçimde tehdit etmek.

Çok sinirlendiğinde aba altından sopa gösterir.

2. Abayı yakmak

Birine aşırı bir biçimde gönül vermek, tutulmak, âşık olmak.

Yine birine abayı yakmış.

3. Abbas yolcu

Yola çıkmaya kesin kararlı olan.

Abbas yolcu! Daha fazla oyalamayın.

4. Abesle iştiğal etmek

Yersiz, yararsız, boş ve anlamsız şeylerle vakit geçirmek.

Şu yaşa geldin, ama abesle iştiğal etmekten vazgeçmedin.

5. Arka çıkmak

Bir kimseyi başkalarına karşı korumak, kayırmak.

Müdür her işte ona arka çıkar, destekleri.

6. Aceleye getirmek

Zaman darlığı sebebiyle gereken özeni göstermemek.

Yazın hiç de güzel değil, aceleye getirmişsin.

7. Acemi çaylak

Toy, tecrübesiz, beceriksiz.

Acemi çaylağa bak hele! Sen mi tamir edeceksin o saati?

8. Acısını çekmek

Yapılan yanlış bir işin doğurduğu sıkıntı ve üzüntüyü yaşamak.

Kesilen ağacın hâlâ acısını çekiyorum.

9. Acısını çıkarmak

Önceden uğradığı maddî ve manevî zararı sonradan gidermek.

Bir gün bana yaptıklarının acısını senden çıkaracağım.

10. Acı soğuk

Keskin, hoşla gitmeyen, çok üşütücü soğuk.

Acı soğuk insanın iliklerine işliyordu.

11. Acı söz

İnsanın gönlünü inciten, onuruna dokunan ağır söz.

Bu acı sözlerine kim katlanır sanıyorsun?

12. Açığa çıkarılmak

İşinden çıkarılmak, görevine son verilme.

İşe üç gün geç geldi diye açığa alındı.

13. Açığa vurmak

Gizli, saklı bir şeyi herkese duyurmak, ortaya çıkarmak.

Bütün sırları açığa vurdu, herkesi şaşırttı.

14. Açığını bulmak

Herhangi bir işteki eksiği, hileyi veya zararı ortaya çıkarmak.

Hemen her yazısında bir açığını bulmak mümkün.

15. Açık kapı bırakmak

Gerektiğinde bir konuya yeniden dönebilme imkânı bırakmak.

Bu kadar kesin konuşmayalım, açık kapı bırakalım.

16. Açık bono vermek

Bir kimseye sınırsız, istediği gibi davranma yetkisi tanımak.

Bu işi yapman için sana açık bono veriyorum.

17. Açık kalpli (yürekli)

Samimî, içi temiz, içi dışı bir olan kimse.

"Komşumuz kadar açık kalpli bir adam görmedim.

18. Açık konuşmak

Gerçeği sakınmadan, çekinmeden söylemek.

Daima açık konuşan insanları severim.

19. Açık seçik

Çok açık, çok belirgin, ayrıntılarına kadar görülebilen.

Daha açık seçik konuş da anlayalım ne demek istediğini.

20. Açıkta kalmak (olmak)

İş ve görev bulamamak.

Çocuk çocuk açıkta kaldılar fabrika kapanınca.

21. Açık vermek

Geliri, giderini karşılamamak.

Maaşımız yetmeyecek bu ay, galiba açık vereceğiz.

22. Açlıktan nefesi kokmak

Çok fazla yoksulluk içinde bulunmak.

Dün açlıktan nefesim kokuyordu ama bugün çok şükür karnım tok.

23. Açmaza düşmek

İçinden çıkılması oldukça güç bir durumda kalmak.

Beni bu açmazdan ancak çocuklarım kurtarır.

24. Aç susuz kalmak

Çok yoksul bir duruma düşmek, fakirlikten yaşayamaz hâle gelmek.

Bu gidişle aç susuz kalacaksın.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

25. Abuk sabuk konuşmak

Düşünmeden, birbiriyle ilgisi olmayan, tutarsız, söz söylemek.

Yeter artık, abuk sabuk konuşmaları bırak.

26. Adamdan saymak

Değeri olmadığı hâlde bir kimseye kıymet vermek, saygı duymak.

Seni adamdan saydım diye mi naz yapıyorsun?

27. Adam etmek

Eğitmek, yetiştirmek, belli bir seviyeye getirmek.

Sen uğraş, didin, adam et, o da sırt çevirsin sana.

28. Adam evladı

İyi bir ailenin iyi yetiştirilmiş; özü, sözü doğru çocuğu.

Bu iyiliği ancak bir adam evladı yapabiliirdi.

29. Adam olmak

Yetişip büyüme, gelişme, iş gücü sahibi olmak.

Umarım o da bir gün adam olur.

30. Adam içine çıkmak

Topluluğa karışmak, eşe dosta gitmek, değerli insanların bulunduğu yerlerde olmak.

Adam içine çıkmayalı uzun zaman oldu.

31. Adam (insan) sarrafı

Tecrübesi sayesinde insanların iyisini kötüsünü anlayan kimse.

Ben insan sarrafıyım, onun ne olduğunu hemen anlarım.

32. Adam sen de

Bir işin önemli olmadığını, anlatmak için söylenir.

Adam sen de, o katılmazsa katılmasın, biz birlikte oynarız.

33. Adam sırasına geçmek (girmek)

Kendisine önceden değer verilmezken artık kendisine önem verilir olmak.

Biliyorum, seni de adam sırasına geçiren işler yaptın.

34. A`dan Z`ye kadar

Bütünıyla, baştan aşağı.

Bu sınıfın düzeni A`dan Z`ye kadar bozuk.

35. Adı çıkmak

Kötü bir şöhret kazanmak.

Bir kere adı çıkmış, ne yapsa fayda etmiyor, kimse dinlemiyor onu.

36. Adı kalmak

Bir kimse ortadan kalktıktan sonra adı dillerde dolaşır olmak.

İstanbul`da doğal güzelliklerin sadece adı kalacak gibi.

37. Adı karışmak

İyi karşılanmayan bir olayla ilgisinin bulunduğu, o olaya karıştığı söylenmek.

Soygun işine Ali`nin de adının karıştığı söyleniyor.

38. Baba adam

Ağır başlı, iyi yürekli, olgun, hoşgörülü, yaşlıca adam.

Ne baba adammış meğer, ailesinden kimseyi ihmal etmedi.

39. Babası tutmak (veya babaları üstünde olmak)

Çok fazla öfkelenmek, kızgınlığı her hâliyle belli olmak.

İş meselesini konuşamadım, çünkü babaları üstündeydi.

40. Babana rahmet

Yapılan işin veya söylenilen sözün çok yerinde olması.

Çok iyi bir iş yaptın, babana rahmet.

41. Baba ocağı (evi veya yurdu)

Dededen, babadan kalma ev; toprak, yurt.

Borçları yüzünden baba evini satmak zorunda kaldı.

42. Babasının hayrına (mı?)

Hiçbir çıkar gözetmeksizin.

Babasının hayrına mı yaptı sanıyorsun senin işini?

43. Bağrına basmak

Birini gözetip kayırmak, koruyup yetiştirmek.

Amcası, yeğenini bağrına basmakta gecikmedi.

44. Bağrına taş basmak

Uğradığı zarara, felâkate sesini çıkarmadan katlanmak.

Evi yıkılan adam bağrına taş basmaktan başka bir yol bulamadı.

45. Bağrını delmek

İçine işlemek, pek dokunmak, dertli olmasına yol açmak.

Yurdundan kovulması, şairin bağrını deldi.

46. Bahse girmek

İddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma yapmak.

Ders çalışmak için bahse girdik.

47. Bahtı kara

Mutsuz, dertten kurtulamayan, işleri hep ters giden.

Allahım, şu bahtı kara kuluna yardım et de düzlüğe çıksın!

48. Baklayı ağzından çıkarmak

Sabrı tükenip o zamana kadar sakladığı şeyleri söylemek.

Yeter artık, çıkar ağzından şu baklayı!

49. Balı dibinden, yağı yüzünden

Herkesin kendisine özgü bir özelliğinin olması.

O, balı dibinden, yağı yüzünden bir adam.

50. Bal dök (de) yala

Bir yerin çok temiz, pırlı pırlı olmak.

Odayı öyle elden geçirmiş ki bal dök de yala!

51. Baş göstermek

Belirmek, ortaya çıkmak, zuhur etmek, vuku bulmak.

Yeni olaylar baş göstermeye başladı.

52. Bal gibi

1. Çok tatlı. 2. Çok iyi, adamakıllı, pekâlâ.

Bal gibi iş, daha ne duruyorsun?

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

53. Büyüsü bozulmak	
Önceden hissedilen duyguların hissedilemez olması.	Arkadaşlık büyüsü bozulmuştu, hiçbir şey eskisi gibi değil.
54. Balık istifi	
Çok sıkışık bir durumda.	Otobüs, balık istifi gibi yerleşmiş insanları zor taşıyordu.
55. Balık kavağa çıkınca	
Gerçekleşmesi mümkün olmayacak işleri anlatmak için kullanılır.	O kız, o çocukla ancak balık kavağa çıkınca evlenir.
56. Balon uçurmak	
İnsanların telâşlanmalarını sağlamak amacıyla aslı olmayan bir haber yaymak.	Bir balon uçurdu, sonra buna kendisi de inandı.
57. Balta olmak	
İstediyini yaptırmak için sürekli ısrar etmek.	İnsanın başına balta olan kişileri sevmek mümkün değil.
58. Baltayı taşla vurmak	
Bilmeyerek karşısındakini kırarak söz söylemek, pot kırmak.	Baltayı taşla vurunca öyle utandı ki sormayın gitsin.
59. Bam teline basmak	
Bir kimseyi, önemseydiği konuda öfkeliendirecek bir şey yapmak.	Bir insanı delirtmek mi istiyorsun? Onun bam teline basacaksın.
60. Bana mısın dememek	
Aldırış etmemek, ona hiçbir şey etkili olmamak.	Sırtına o kadar yük vurdular, adam yine de bana mısın demedi.
61. Barut fıçısı	
Her an karışıklık, kavga ve savaşın çıkacağı yer.	Nereden çıktığı belli olmayan bir ses, meydana bir anda barut fıçısına döndürdü.
62. Basıp geçmek	
Önde gideni geçmek.	Yastık koşusunu kazanan tayın, biraz idman edilirse çok atları basıp geçeceğini konuşuyorlardı.
63. Caka satmak	
Çalım satmak, gösteriş yapmak.	Caka satmayı bırak da işine bak.
64. Cambul cambul	
Pek sulu, suyu bol (yemek için).	Yemek cambul cambuldu ama lezzetli olmuştu.
65. Cana can katmak	
İnsanda yaşama sevincini artırmak; insana neşe, heves ve iç gücü vermek.	Ah o cana can katan yaylaya bir daha çıkabilsem.
66. Can alacak yer (nokta)	
Bir şeyin en önemli yeri, en temelli noktası.	Meselenin can alıcı noktasına bir türlü ulaşamadık.

67. Cana minnet (bilmek)	
İhtiyacı olduğu hâlde arayıp da bulamadığı şeylerden saymak.	Yalnızca su mu? Canıma minnet, çabuk ver.
68. Can atmak	
Herhangi bir şeye sahip olmayı, ya da herhangi bir şeye erişmeyi çok istemek.	Top oynamaya can atıyordu.
69. Can beslemek	
Başkasının yiyeceğini, içeceğini sağlamak.	Kaç tane can beslediğin söyledi bize.
70. Cana yakın	
Sevimli, sokulgan, insana pek sıcak davranan.	Ne cana yakın bir insanmış meğer.
71. Can baş üstüne	
İstenilen şeyi büyük bir memnurlukla yapmak.	Can baş üstüne efendim, onu hemen göreceğim.
72. Can çekişmek	
Sona ermek, tükenmek, bitmek.	Yazdığım satırlara bakarsanız manevi varlığımın can çekiştiğini görürsünüz.
73. Can damarı	
Bir şeyin en önemli noktası, en mühim unsuru; bir şeyin yaşaması için en önemli araç.	Babam evin can damarıdır.
74. Can damarına basmak	
Bir işin en önemli noktası üzerinde durmak.	En sonunda can damarına bastılar, zararı da kendileri gördüler.
75. Can evinden vurmak	
En etkileyici, en can alıcı yönden saldırmak.	Onları can evinden vurmalyız ki bir daha bellerini doğrultmasınlar.
76. Can havli ile	
Ölüm korkusundan kaynaklanan güçlü bir tepkiyle.	Silâh sesini duyunca can havli ile yerinden fırladı.
77. Canı burnuna gelmek	
Bir şey yaparken çok zorluk çekmek, bunalmak.	Kömürü taşıdım ama canım da burnuma geldi.
78. Canı (gönlü) çekmek	
Bir şeyi istemek, istek duymak, çok arzulamak.	Şimdi o yeşil eriklerden olsa da yesek, öyle de canım çekti ki.
79. Canı çıkmak	
Çok yorulmak, çok yıpranmak.	Onu razı edinceye kadar canım çıktı.
80. Canı gitmek	
Önem ve değer verdiği, beğendiği bir şeye zarar gelecek diye çok korkmak, kaygılanmak.	Araba çizilecek diye canı gidiyor.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

81. Canına değmek	
1.Yararına yapılan işten ötürü çok sevinmek. 2. Ruhu şad olmak.	Büyükannenin canına değsin, ikramın bizi oldukça sevindirdi
82. Canına kıymak	
İntihar etmek, kendini öldürmek.	Komşunun kızı canına kıymış.
83. Canına okumak	
İyi bir şeyi kötü hâle getirmek, heder etmek, harcamak.	Yeni aldığım oyuncuğın canına okudu bir günde.
84. Canına tak demek	
Sabrı kalmamak, bir sıkıntıya dayanamaz duruma gelmek.	Canıma tak dedi artık, ya yaptıklarına son verirsin ya da burayı terk edersin!
85. Canına yetmek	
Bezlemek, bıkmak, bir zorluğa dayanamayacak duruma gelmek.	Canıma yetti artık bu işi yapmayacağım.
86. Cehennem olmak	
Defolup gitmek.	Çabuk cehennem ol yanımdan.
87. Çaba göstermek	
Bir işi başarmak için uğraşmak, kuvvet harcamak.	Çaba göstermeden amacına ulaşamazsın.
88. Çabalama kaptan ben gidemem	
Zorlamanın hiç faydasının olmaması.	Çabalama kaptan ben gidemem.
89. Çağ açmak	
Yeni bir gidişin, tutumun öncüsü olmak; evrensel bir gidişe yol açmak.	İstanbul'un fethiyle yeni bir çağ açıldı.
90. Çakar almaz	
İşe yarar gibi görünse de aslında yararsız, bozuk olan.	Çakar almaz bir tabancayla bizi korkutacağını sanmıştı.
91. Çakı gibi	
Canlı ve atik, çevik.	Çakı gibi delikanlı olmuş.
92. Çalımından geçilmemek	
Çok kibirli, kurumlu olmak; büyüklük taslamak, gösteriş yapmak.	Adamın çalımından geçilmiyor, ona laf anlatmak çok zor.
93. Çalım satmak (caka satmak)	
Büyüklük taslamak, kurularak davranmak.	Bazı çocukların çalım satmalarına aldanmayın.
94. Çalıp çırpmaq	
Eline ne geçerse (az ve çok) çalmak, bu yolla kazanç sağlamak.	Yoksul kalınca çalıp çırpmağa başladı.

95. Çam devirmek	
Farkında olmadan birini kıracak kötü söz söylemek, davranışta bulunmak.	Onun da çam devirmede üstüne yok hani.
96. Çam yarması	
İri yarı, koca gövdeli (kimse).	Böyle çam yarması birini nasıl getirdiniz?
97. Çanak tutmak (açmak)	
Söz ve davranışlarıyla kavgaya, kargaşaya yol açmak.	Onun bu işe çanak tutmasına fırsat vermeyeceğim.
98. Çanak yalayıcı	
Dalkavuk, çıkarı için dalkavukluk eden.	Çanak yalayıcılar gün geçtikçe artıyor.
99. Çan çan etmek	
Gerekli gereksiz sürekli konuşmak, yüksek sesle devamlı gevezelik etmek.	Başımda ne çan çan edip duruyorsun, sus artık.
100. Çivi kesmek	
Çok üşümek, donmak.	Çocuklar soğuktan çivi kesmişlerdi.
101. Çaptan düşmek	
Önceleri iyi olan durumu sonradan bozulmuş olmak; verimi tükenmiş olmak.	Adamın bir ayda çaptan düşeceğini sandılar.
102. Çar çur etmek	
Gereksiz, lüzumsuz yere harcaııp tüketmek.	Paranı sakın çarçur edeyim deme.
103. Çarıklı erkânıharp	
Daha ziyade öğrenimi olmayan ama kafası çalışan, köylüler için şaka yollu kullanılır.	Bizimkiler ne çarıklı erkânıharptir.
104. Çark etmek	
Dönmek, geri dönmek.	Birkaç adım sonra çark ediniz.
105. Çarkına okumak	
Bozmak, çalışamaz hâle getirmek, zarar vermek; birine büyük kötülük yapmak.	Eline alır almaz saatin çarkına okudu.
106. Çarşamba pazarı	
Her şeyi açıkta olan, karmakarışık yer.	Etrafı çarşamba pazarı gibi yapmış çocuklar.
107. Çarşaf gibi	
Dalgasız, dümdüz ve durgun.	Bu mevsimde denizin çarşaf çarşaf gibi olması çok zor.
108. Çat kapı	
Aniden, beklenmedik bir anda.	Oturuyorduk, çat çat kapı çıkageldiler.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

109. Çat pat

Yarım yamalak, biraz.

Çat pat okuması var diye mektubu ona uzattılar.

110. Dereyi görmeden paçaları sıvamak

Henüz zamanı gelmediği hâlde yapılacak bir iş için hazırlıklara girişmek.

Acele etme, dereyi görmeden paçaları sıvama.

111. Çehre züğürdü

Çirkin, suratsız, yüzü yakışsız.

Oğlanı çehre züğürdü bir kızla evlenmek zorunda bıraktılar.

112. Çekip çevirmek

Yönetmek, düzene sokmak, hâle yola hale koymak.

Zavallı madam, o sakat hâliyle nasıl çekip çevirsin bu eski binayı?

113. Çekeceği olmak

Başına sıkıntılı çok iş gelecek olmak.

Bu laf anlamaz ustadan çekeceğin var.

114. Çekidüzen vermek

Karışıklığı, dağınıklığı, başıbozukluğu gidermek.

Kendine bir çeki düzen vermelisin artık.

115. Dağa çıkmak

Hükûmete karşı gelmek için dağlara çekilmek.

Dağa çıkıp eşkıyalık yapıyorlar.

116. Dağa kaldırmak

Birini, herhangi bir amaçla, zorla dağa, ıssız bir yere götürüp orada tutmak.

Ne kimseyi dağa kaldırmış ne de fidye istemiş.

117. Dağdan gelip bağdakini kovmak

Daha sonradan geldiği halde eskiden beri bulunan bir kişinin yerini almaya çalışmak.

Dur hele, dağdan gelip bağdakini kovamazsın.

118. Dağlara düşmek

Sıkıntı, üzüntü sebebiyle insanlardan kaçıp ıssız yerlerde yaşar olmak.

Arkadaşının ölümünden sonra dağlara düştü.

119. Dal budak salmak

Karmaşık biçimde yayılıp genişlemek.

Bu olay dal budak salıp gitti.

120. Daldan dala konmak

Sık sık iş, konu veya düşünce değiştirmek.

Çalı kuşu gibi daldan dala konan kararsız bir çocuktu.

121. Dalına basmak

Hiç hoşlanmadığı şeyleri yaparak birisini öfkelenmek.

Dalına basıp onu çileden çıkarmışlar.

122. Dallanıp budaklanmak

Bir iş, bir sorun büyüyerek karışık duruma gelmek.

İş iyice dallanıp budaklanmadan amcayla konuşsam mı acaba?

123. Damdan düşer gibi

Aniden, yersiz olarak (söz söylemek).

Damdan düşer gibi söz söyleyince ortalık birbirine girdi.

124. Damgasını vurmak

Biri hakkında kötü bir yargıya varmak.

Fakat gel gör ki insana aşüfte yahut hırsız damgasını vurmak için bu kâfi değildir.

125. Damokles'in kılıcı

Kişiyi korku ve baskı altında tutan büyük ceza tehdidi.

Damokles'in kılıcı gibi başımda dikilip durma öyle!

126. Dananın kuyruğu kopmak

Beklenen veya korkulan sonuç gerçekleşmek.

İstedığımız parayı vermezse işte o zaman dananın kuyruğu kopar.

127. Danışıklı dövüş

Başkalarını aldatmak için gizlice yapılmış gizli anlaşmaya dayanan davranış.

Maç öncesinde aralarında danışıklı dövüş yapmışlar.

128. Dara düşmek

Paraca sıkıntıya uğramak.

İyice dara düştük, geçinmekte güçlük çekiyoruz.

129. Darda kalmak

Zor duruma düşmek.

Öğretmenin karşısında darda kalmak istemeyenler ödevlerini tam yapmış.

130. Dar gelirli

Geliri normal bir geçim sağlamaya yetismeyen, geçim sıkıntısı çeken (kimse).

Dar gelirli ailelere yardım ediyoruz.

131. Darısı başına

Bir başarı, bir mutluluk başkası için istendiğinde söylenen bir söz.

Geçenlerde, darısı dostlar başına, kızını everdi.

132. Dar kafalı

Anlayışı, kavrayışı az; yeniliklere açık olmayan.

Dar kafalı insanlarla anlaşmak oldukça zordur.

133. Tefe koymak

Biri hakkında alaylı dedikodu yapmak.

Sonradan anlaşıldı ki adam hükûmeti tefe koymuş.

134. Defterden silmek

Birinin adını anmaz olmak, dost saymaz olmak.

Kimleri senin için defterden sildiğimi bilmiyorsun.

135. Defteri dürülmek

Ölmek ya da öldürülmek.

Adamın defterini dürmüşler.

136. Defteri kapamak

İlgiyi kesmek, uğraşmaz olmak, söz konusu işi yapmaz olmak.

O defteri kapadık biz, artık soru sormayın.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

137. Ecel aman verirse

Ölmezsem, ömür yeterse.	Ecel aman verirse torunumu da görürüm.
-------------------------	--

138. Ecel teri dökmek

Çok korkmak, heyecan içinde bulunup terlemek, korku ve bunalım içinde olmak.	Köprüden geçerken ecel terleri döktüler.
--	--

139. Eceli gelmek

Ölmek, sonu gelmek, yok oluş vakti gelmek.	Herkesin eceli gelecek ve bu dünyadan göçecek.
--	--

140. Eceline susamak

Ölümüne yol açacak kadar tehlikeli işlere girişmek.	Bırak o silâhı elinden, eceline mi susadın sen?
---	---

141. Eciş bücüş

Çarpuk çarpuk, eğri büğrü, düzgün yanı olmayan, çirkin bir biçim almış bulunan.	Eciş bücüş bir yazıyla karşılaşınca şaşırdı.
---	--

142. Edebiyat yapmak

Bir konu üzerinde gereksiz yere süslü sözler söylemek.	Biz edebiyat yapmıyoruz, gazetecilik ediyoruz, modern gazetecilik.
--	--

143. Efkâr dağıtmak

Sıkıntıyı gidermek, üzüntüyü yok etmeye çalışmak.	Sahile efkâr dağıtmak için inmiş olmalı.
---	--

144. Eğri (gözle) bakmak

Kötü düşünce besleyerek bakmak.	O, hiç kimseye eğri gözle bakmazdı.
---------------------------------	-------------------------------------

145. Ekmeğinden etmek

İşinden çıkarmak, işinden atmak.	Böyle giderse ekmeğinden olacak.
----------------------------------	----------------------------------

146. Ekmeğine yağ sürmek

İstemediği hâlde birinin işine yarayacak biçimde davranmak.	Bu iş patronların ekmeğine yağ sürdü.
---	---------------------------------------

147. Ekmeğini kazanmak

Geçimini temin edecek, ihtiyaçlarını karşılayacak parayı kazanmak.	Kaygılanma, ekmeğini kazanmasını bilir o.
--	---

148. Ekmeğini taştan çıkarmak

En zor koşullarda bile kazancını sağlamak	Bazı çocukların ekmeğini taştan çıkarmak için ölürcesine çalıştıklarını görüyorum.
---	--

149. Ekmek elden su gölden

Kendisi çalışmayıp başkasının kazancıyla geçinmeyi anlatan bir söz.	Uygar yaşamlarında ekmek elden su göldendi.
---	---

150. Ekmek kapısı

Çalışıp para kazanılan, geçim sağlayan iş yeri.	O dükkân benim ekmek kapım, asla satmam, satamam onu!
---	---

151. Ekmek parası

Kazanç, geçinmek için kazanılan para.	Ekmek parası kolay kolay kazanılmıyor.
---------------------------------------	--

152. Eksik gedik

Ufak tefek ihtiyaçlar.	İkramiye ile eksiği gediği kapadılar.
------------------------	---------------------------------------

153. El açmak

1. Dilenmek. 2. Başkasının yardımını almak için yalvarmak.	İhtiyarlayıp da el açacağı hiç aklına gelmemişti.
--	---

154. El altından

Kimsenin haberi olmadan, gizlice.	Parayı el altından verdi.
-----------------------------------	---------------------------

155. El atmak

1. Bir işe girişmek. 2. Birisinin işine karışmak.	Üstüne vazife olmayan işe el atma sakın!
---	--

156. El ayak çekilmek

Ortalıkta hiç kimse kalmamak, ıssızlaşıp sessizleşmek.	Yollar ıssızdı, el ayak çekilmişti, sokaklarda yolu şaşırdım.
--	---

157. El basmak

Yemin etmek, kutsal bir şey üzerine el koyarak ant içmek.	Kurân'a el basarım ki bu işi ben yapmadım.
---	--

158. El çabukluğu

Bir işi çabuklukla yapabilme ustalığı.	Hep aynı numara, sen bize göstereceksen başka el çabukluğu göster.
--	--

159. Elde avuçta bir şey kalmamak

Mal ve parasını harcıyıp bitirmiş olmak.	Elde avuçta bir şey kalmadı, iflas ettik.
--	---

160. Elde etmek

Bir şeye sahip olmak.	O parlak siyah gözler, onları bir daha elde edemeyecek miydi?
-----------------------	---

161. Elde kalmak

Bir malın satılmayıp geride kalan kısmı.	Şu kasadaki üzümler elde kaldı.
--	---------------------------------

162. Elden ayaktan düşmek (veya kesilmek)

Sağlığı büsbütün bozularak güçsüz, çalışamaz duruma gelmek.	Gülbahar'ın hâli kalmamış, elden ayaktan kesilmişti.
---	--

163. Elden çıkmak

Malı olmaktan çıkmak.	O arsa elden çıktığı için üzüldüm.
-----------------------	------------------------------------

164. Elden düşme

Az kullanılmış.	Elden düşme bir araba aldı.
-----------------	-----------------------------

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

165. Elden ele dolaşmak

İyi nitelikleri dolayısıyla çok ilgi görmek, çok beğenilmek. Gönülden Sesler, geç neslin elden ele dolaşan kitabı idi.

166. Elden geçirmek

Eksiklik veya bozukluklarını gidermek veya denetlemek için incelemek. Motor ustası arabayı elden geçirmiş.

167. Elden gitmek

Ölmek, sonu gelmek, yok oluş vakti gelmek. Kahramanlık duygumuz elden giderse nereye başvurmali?

168. Ele almak

Bir şey üzerinde çalışmaya başlamış olmak. Sözlerini bambaşka bir anlayışla ele almış ve kendi kendine sormuştu.

169. Ele avuca sığmamak

Söz dinlememek, baskı altına alınmamak, zapt edilememek. İzmir'deyiz. Ele avuca sığmaz haşarı bir çocuğum.

170. Ele geçirmek

Bir kimseyi yakalamak. Hele onu bir elime geçireyim, görürsün, burnundan getireceğim.

171. El elde baş başta

Elde bulunan her şeyin tükendiğini anlatan bir söz. Balya'da beş on lira kazanmıştı. Onları da yedik, el elde baş başta.

172. Elekten geçirmek

Araştırma sonunda doğruyu yanlış, iyiyi kötüyü ayırmak. Tüm arkadaşlarını elekten geçirdi, bazıları geçer not alamadı.

173. El ele vermek

Birlikte davranmak, bir konuda birleşmek. Yoksa el ele verip hep beraber dünyayı mı uçuralım?

174. El emeği

Bir ürün için yapılan çalışma karşılığı ödenen ücret. El emeği olarak bir milyon lira aldık.

175. Ele vermek

Suçlu bir kimseyi haber verip yakalatmak, ihbar etmek. Aman Ali Bey'in başı için beni ele vermeyin.

176. Eli açık

Cömert. Eli pek açık ve eğlenceye biraz fazla düşküdü.

177. Eli ağır

Oldukça yavaş iş yapan. Bu iş eli çabukların işidir, eli ağır olanlar gitsinler hamal olsunlar.

178. Eli altında olmak

Bir şey buyruğunda olmak, istediği anda o şeyden yararlanabilmek. Çalışanların hepsi patronun eli altında.

179. Eli ayağı buz kesilmek

Güçsüz, dermansız kalmak. Bu hâli biraz yapmacık da olsa şimdi ben de şaşırılmış, elim ayağım buz kesilmişti.

180. Eli ayağı tutmak

İş yapabilecek güçte olmak, bedenî gücü var olmak. Çok şükür şimdilik elimiz ayağımız tutuyor."

181. Elini kolunu sallaya sallaya gelmek

Gelirken hiçbir armağan getirmemek. Elini kolunu sallaya sallaya gelmiş, çocuklara bir şey almamış.

182. Eli bayraklı

Kavgacı, şirret, edepsiz. Ninem eli bayraklı biridir.

183. Eli bol

Cömert olan. Kardeşim eli bol bir insandır.

184. Eli boş dönmek

Umduğunu alamadan dönmek. Nereyi arayıp taradırsa elleri hemen hemen boş döndüler.

185. Eli böğründe kalmak

Çaresiz kalmak, bir şey yapamaz duruma gelmek, başarısızlığa uğramak. Olaydan sonra eli böğründe kaldı.

186. Eli cebine gitmemek (veya varmamak)

Cimri olmak, para harcamaya kıyamamak. Eli cebine girmeyen insanlardan uzak durun.

187. Eli çabuk

Süratli iş gören. Eli çabuk adamlara ihtiyacımız var.

188. Elifi mertek sanmak

Çok cahil olmak. Benim gibi elifi mertek sanan takımdansan şurup sanır içersin, zehirlenir.

189. Eli hafif

İncitmeden, can yakmadan iş gören. Eli hafif biridir.

190. Eli kalem tutmak

Düşündüğünü güzel bir anlatımla yazmak. Eli kalem tuttuğundan sevdiği kedilerin bir hikâyesini yazar.

191. Elinden iş çıkarmamak

Çabuk iş yapamamak. Bazı insanların elinden iş çıkmaz.

192. Elinden tutmak

Destek olmak, ilerlemesi için yardımda bulunmak. Yeni işinde elinden tuttum, yardımcı oldum.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

193. Eline düşmek

Birine muhtaç olmak.	Elinize düştüm, yardım edin bana.
----------------------	-----------------------------------

194. Eline su dökmez

"Değerce ondan çok geride" anlamında kullanılan bir söz.	Hiçbiri bu çocukların eline su dökmez.
--	--

195. Elini çabuk tutmak

Gerekli önlemi zamanında almak.	Aman elinizi çabuk tutun, yılanın başı küçükken ezilmeli.
---------------------------------	---

196. Elinin hamuruyla erkek işine karışmak

Anlamadığı, bilmediği, beceremediği işleri yapmaya kalkışmak.	Elinin hamuruyla erkek işine karışmak sana yakışmıyor.
---	--

197. Faka basmak

Aldatılmak, tuzağa düşmek.	Bizim teğmen kaplan gibidir. Öyle kolay kolay faka basmaz.
----------------------------	--

198. Fareler cirit atmak

Bir yerde hiç insan bulunmamak, o yer çok ıssız olmak.	Ortalıkta fareler cirit atıyor.
--	---------------------------------

199. Farkına varmak

Fark etmek.	Bu nedenle karısının gözlerinde biriken öfkenin farkına varmadı.
-------------	--

200. Feleğin çemberinden geçmek

Acı tatlı günler görmüş, deneyim kazanmış olmak.	Oyuna bir de feleğin çemberinden geçmiş ihtiyar komiser koyacaksınız.
--	---

201. Felsefe yapmak

Olayların sebep ve sonuçları üzerine kendince soyut birtakım düşünceler ileri sürmek.	Sana su şehirlerinin felsefesini yaptım.
---	--

202. Fena etmek

Kötü bir duruma düşürmek.	Bu koku beni fena etti.
---------------------------	-------------------------

203. Fener alayı

Bayram gecelerinde halkın fener veya meşalelerle şehri dolaşarak yaptıkları gösteri.	Fener alayı akşam olunca toplandı.
--	------------------------------------

204. Feragat etmek

Hakkından vazgeçmek, el çekmek.	Beni çıkardığı tahtımdan arzumla feragat edeceğim.
---------------------------------	--

205. Fermanlı deli

Deli olduğu herkesçe bilinen kişi.	Bu çocuk fermanlı deli.
------------------------------------	-------------------------

206. Ferman dinlememek

Yasa, kural, yol yöntem tanımamak.	Bazı insanlar ferman dinlemiyor.
------------------------------------	----------------------------------

207. Fırıldak çevirmek

İsteğini elde etmek için hileli yollara başvurmak.	Onu işi gücü fıırıldak çevirmek.
--	----------------------------------

208. Fikir almak

Birinin düşüncesinden yararlanmak.	Büyüklerden fikir almak lazım.
------------------------------------	--------------------------------

209. Fikir vermek

Bir konuda düşüncesini bildirmek.	Sana güzel bir fikir vereyim.
-----------------------------------	-------------------------------

210. Fikir yürütmek

Bir konu üzerine düşüncesini söylemek.	Bu konuda herkes fikir yürütsün.
--	----------------------------------

211. Fincancı katırlarını ürkütmek

Zararı dokunacak bir kimsenin hoşuna gitmeyen bir davranışta bulunmak.	Bu davranışlarla fincancı katırını ürkütmeyelim.
--	--

212. Fiskos etmek

Başkalarının bulunduğu yerde birkaç kişi gizlice konuşmak.	Düşüncelerini açıkça söylemek yerine fiskos etmeyi yeğlemiş.
--	--

213. Fiyat biçmek

Bir değer için ödenecek para karşılığını belirlemek.	Bu yazmaya ne fiyat biçersiniz?
--	---------------------------------

214. Fiyat kırmak

Fiyatı düşürmek, fiyatı indirmek.	Eli cebine girmeyen insanlardan uzak durun.
-----------------------------------	---

215. Fol yok yumurta yok

Bir şey olmadığı hâlde varmış gibi düşüldüğünde kullanılan bir söz.	Ortada fol yok yumurta yokken gelin güvey olmuşlar.
---	---

216. Fora etmek

Açmak, çözmek.	Bütün yelkenleri fora ettik.
----------------	------------------------------

217. Forsu kalmamak

Sözü geçmez olmak; bir konuda saygınlığı, gücü kalmamak.	Adamları arasında da forsu kalmayacak onun.
--	---

218. Foyası meydana çıkmak

Bir olay dolayısıyla bir kimsenin kötü niteliği ortaya çıkmak.	Utanmaz siyasinin önünde sonunda foyası meydana çıktı.
--	--

219. Fütur getirmek

Bezginlik getirmek, bezmek.	Bu işlerden artık fütur getirdim.
-----------------------------	-----------------------------------

220. Gafil avlanmak

Beklenmedik bir sırada yakalanmak.	Gizli bir iş yapayım derken babama gafil avlandım.
------------------------------------	--

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

221. Gaflet basmak

1. Dalgın, dikkatsiz bir durumda bulunmak. 2. Uykusu gelmek.	Öğlen vakti üzerime gaflet bastı.
--	-----------------------------------

222. Gam yememek

Kaygılanmamak.	Şu anda bile ölsem gam yemem.
----------------	-------------------------------

223. Gani gönüllü

Cömert, eli açık olan (kimse).	Büyük olmak için gani gönüllü olmak lazım.
--------------------------------	--

224. Gazel okumak

Gazel söylemek.	Karagözcünün makamlar arası dolaşması, şarkı ve gazel okuması lazımdı.
-----------------	--

225. Gece kuşu

Geceleri gezip dolaşan, bunu huy edinen kimse.	Gece kuşu oldu bu aralar.
--	---------------------------

226. Geceyi gündüze katmak

Aralıksız, gece gündüz çalışmak, büyük çaba göstermek.	Köycülük kollarında gecemi gündüzüme kattım.
--	--

227. Geçer akçe

Herkesçe aranan, beğenilen.	Gitgide geçer akçe olmaktan çıkmıştır.
-----------------------------	--

228. Geçti Bor'un pazarı (sür eşiğini Niğde'ye)

"Artık iş işten geçti" anlamında kullanılan bir söz.	İş işten geçti, geçti Bor'un pazarı sür eşiği Niğde'ye.
--	---

229. Gel gelelim

"Fakat, ama, ancak" ve "Ne çare ki.." anlamlarında kullanılır.	Gel gelelim onlara, daha teklifimizi kabul etmediler.
--	---

230. Gel keyfim gel

Büyük bir memnuniyet ve alay anlatan bir söz.	Güneş henüz doğarken bu serin harman yerinde, gel keyfim gel.
---	---

231. Gel zaman git zaman

"Aradan oldukça uzun bir zaman geçtikten sonra" anlamında kullanılır.	Gel zaman git zaman bu kadının bir kızı olmuş.
---	--

232. Gemi azya almak

Söz dinlemez olmak.	Derken her kafadan bir ses çıktı, kimi kâh nalına kâh çivisine vurdu, kimi gemi azya alıp birbiriyle yarıştı.
---------------------	---

233. Geri basmak

Geri geri gitmek.	Heyecanlanınca geri basmaya başladı.
-------------------	--------------------------------------

234. Geri çevirmek

Kabul etmemek, reddetmek.	Oğlunun hiçbir dileğini geri çevirmezmiş.
---------------------------	---

235. Geri durmak

Bir iş yapmaktan kaçınmak.	Kafası kızınca aklına geleni yapmaktan geri durmuyordu.
----------------------------	---

236. Geri kafalı

Yenilikleri istemeyen, eskiye bağlı (kimse).	Bazı geri kafalılar bu konuyu anlamıyor.
--	--

237. Gıcık tutmak

Bir süre boğaz gıcıklaşmasına yakalanmak.	Gıcık tutmuş gibi manalı manalı öksürdü.
---	--

238. Gık dememek

Sesini çıkarmamak, karşı çıkmamak, yakınmamak.	Bu söylenenlere gık demeden dinledi.
--	--------------------------------------

239. Gına gelmek

Usanmak, bıkmak:	Siyasetten, eleştiriden gına gelmişti.
------------------	--

240. Gırla gitmek

Uzun sürmek, sürüp gitmek.	Park enikonu bir olay, tebrik ve övgüler gırla gidiyor.
----------------------------	---

241. Gardını almak

Savunma durumuna geçmek..	Eleştirileri, gardını almış dinliyordu.
---------------------------	---

242. Gidiş o gidiş

Konuşmaya konu olan kimsenin bir daha dönmediğini anlatan bir söz.	Arkadaşlar, kütüphaneden bir çıktık gidiş o gidiş.
--	--

243. Ha Hoca Ali, ha Ali Hoca

Farklı gibi gösterilen iki şeyin hiçbir değişikliği yoktur, anlamında bir söz.	Bu iş ha Hoca Ali, ha Ali Hoca.
--	---------------------------------

244. Ha babam (ha)

Sürekli olarak, durmadan.	Camın arkasında oturmuş, ha babam fatura damgalayıp para üstü veriyor.
---------------------------	--

245. Habbeyi kubbe yapmak

Önemsiz bir şeyi abartmak.	Arkadaşım İrfan'ın habbeyi nasıl kubbe yaptığını çok iyi bilirim.
----------------------------	---

246. Haber uçurmak

Gizlice haber göndermek.	Desten kaçan öğrencileri görünce müdüre haber uçurdu.
--------------------------	---

247. Ha bire

Durmadan, ara vermeden, arka arkaya, sürekli olarak.	Etrafındaki birkaç kişi ha bire ellerinden öpüyor.
--	--

248. Hacet kalmamak

Gereği olmamak, lüzumu kalmamak.	Seni çağırma hacet kalmadı.
----------------------------------	-----------------------------

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

249. Haddini bilmek	
Kendi değer ve yeteneğinin farkında olmak.	Kişi haddini bilmeli de kendine yakışacak sevdalara düşmeli.
250. Haddi zatında	
Aslında.	Haddi zatında sen ona hakkını vermemiştin ki!
251. Hafife almak	
Küçümsemek, önemsememek.	İnsanları hafife almanın bedelini ağır ödedim.
252. Hak getire	
"Yoktur, bulunmaz, ne arar" anlamında kullanılan bir söz.	Senin gibi yakışıklı değildi. Boy bos desen Hak getire.
253. Hak kazanmak	
Emeğin karşılığını alabilecek duruma gelmek.	Senin kadar kimse kendi vatanına sahip olmaya hak kazanamamıştır.
254. Hakkı geçmek	
Birinin payından başkası almış olmak.	Kimsenin hakkı geçmesin diye köyün ortak armudunu toplamaya gittik.
255. Hakkından gelmek	
Zor bir işi başarı ile sona erdirmek.	On iki dönüm tarlanın hakkından gelecek kadar yetişkindiler.
256. Hakkını helâl etmek	
Geçen hakkını, emeğini bağışlamak.	Annem inşallah hakkını helâl eder bana.
257. Hakkını vermek	
Gereğini bütün olarak yerine getirmek.	Kendisi de her yaptığını istediği gibi yapıyor, her yaptığı işin hakkını veriyor.
258. Hakk-ı sükût (sus payı)	
Bir konu üzerinde konuşmaması, karşılığında bir kimseye sağlanan yarar.	Sus payı olarak ona bir miktar altın vermişler.
259. Hâlden anlamak	
Bir kimsenin içinde bulunduğu güç durumu anlayarak sezip anlayış göstermek.	Kız hâlden anlamış olacak ki bizi dinledi.
260. Hâle yola koymak	
İyi bir düzen vermek, tertiplemek.	Avukatımla Baba meselesini bir hâle yola sokmaya uğraştım.
261. Hâli vakti yerinde	
Paraca durumu iyi, zengin.	Bu adamın hâli vakti yerinde.
262. Hallaç pamuğu gibi atmak	
Toplu durumda bulunan kişi veya nesneleri darmadağın etmek.	Her tarafı hallaç pamuğuna çevirmişler.

263. Hangi dağda kurt öldü?	
Beklenmeyen bir davranışına karşın şaşma ve sitem bildirmek için kullanılan bir söz.	Hangi dağda kurt öldü de sen beni aradın?
264. Hangi rüzgâr attı?	
Bir yere uzun süre uğramayıp beklenmedik bir zamanda gelenlere kullanılan bir söz.	Hayırdır, hangi dağda kurt öldü de sen geldin?
265. İkinip sıkınmak	
Bir iş yapabilmek için kendini çok zorlamak.	İkinip sıkındı, bir cevap bulup veremedi.
266. Isıtıp ısıtıp önüne koymak	
Daha önce geçmiş bir olayı, bir işi, ileri sürülmüş bir düşünceyi sık sık tekrarlamak.	Bu konuyu ısıtıp ısıtıp önünüze sürüyorlar.
267. Gına gelmek	
Usanmak, bıkmak.	Siyasetten, eleştiriden gına gelmişti.
268. Iska geçmek	
Üzerinde durmamak, önem vermemek, atlamak.	Bedenleriyle ilgili gerçekleri iska geçerler.
269. Iskartaya çıkarmak	
Değersiz bularak bir yana atmak, işe yaramadığı için ayırıp bir yana koymak.	Iskartaya çıkarabileceklerini aklından geçirmeye başladı.
270. Işık tutmak	
Konuyu aydınlatıcı düşünceler söylemek, tutacağı yolu göstermek.	Gökalp, bu odada her gün yeni bir konuya ışık tutardı.
271. İbret almak	
Ders almak.	Karşımızdakilerden biraz ibret almalıyız efendim.
272. İcabına bakmak	
1. Gereğini yerine getirmek. 2. Yok etmek, ortadan kaldırmak.	Bu işin icabına bakmalıyız.
273. İç çekmek	
Üzüntüyle derinden soluk almak.	Hafif hafif iç çekmeler, tek hıçkırıklar, konser hâlinde ağlamalar.
274. İç etmek	
Eline geçen bir şeyi sahibine bildirmeyerek kendine mal etmek.	Hem parayı iç et, üstüne bir de konuş ?
275. İç gıcıklamak	
1. Huylandırmak. 2. İstek uyandırmak.	Bu konuda iç gıcıklamaya başladı.
276. İçi açılmak	
Güzel bir şey karşısında sıkıntısı dağılmak, ferahlamak.	Artık bu çehrenin karşısına geç. Bak, bak, için açılın.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

277. İçi çekmek	
Canı arzu etmek, istek duymak.	Önümden geçen yemekleri görünce içim çekti.
278. İçine işlemek	
Duygulanmak, etkilenmek, dokunmak.	Kızın pembe beyaz yanakları, simsiyah kaş, gözü içine işlemiştir.
279. İçi çift çarşısı	
Her işte aklımdan türlü kötülükler geçiren, içi fesat dolu olan.	O adam içi çift çarşısıdır.
280. İçi dışı bir	
Düşündüğünü açıkça söyleyen, gizli bir düşüncesi olmayan.	Ben tüm ömrümde içi dışı bir insan olmaya çalıştım, sanırım oldum da.
281. İçi dışına çıkmak	
Kusacak duruma gelmek.	Cip hazır, dedi. İnşallah süspansiyonu iyidir yoksa yollarda içimiz dışımıza çıkacak.
282. İçi erimek	
Kaygı duymak, çok üzülme.	Bu olayı duyunca içim eridi.
283. İçi geçmek	
İstmeden kısa bir süre uyuyuvermek.	Çamaşır yıkadım da yorulmuşum, şöyle içim geçmiş.
284. İçi gitmek	
Bir şeyi yapmayı veya elde etmeyi çok istemek.	Gençtim, akıllıydım, düzgüne, راستیға, janjanlı çoraba benim de içim gidiyordu.
285. İçi içine sığmamak	
Telaş, sabırsızlık, coşkunluk göstermekten kendini alamamak.	Nazmiye'den çok İhsan'ın içi içine sığmıyordu.
286. İçi kan ağlamak	
Çok üzüntü duymak.	Demin Raif Efendi'nin karısını dinlerken içim kan ağlıyordu.
287. İçi kazınmak	
Açlıktan midesinde eziklik duymak.	Bir şeyler yemem lazım açlıktan içim kazındı.
288. İçinden gülmek	
Sezdirmeden eğlenmek.	İçinden gülüyordu, sessiz sessiz.
289. İçinden okumak	
Ses çıkarmadan okumak.	Bazı kişiler içinden okurlar.
290. İçi cız etmek	
Ansızın içi sızlamak.	Günün sonunda zar zor üç sayfa okuyabildiğimi anımsayınca içim cız etti.

291. İçine atmak	
Sıkıntısını kimseye belli etmemek.	Sıkıntıları içine ata ata yok olup gitti.
292. İçine dert olmak	
Bir şeyi yapamamaktan dolayı üzülme.	Artık bu işi halletmem lazım, içime dert oldu.
293. İçine doğmak	
Bir işin olacağını veya olduğunu hiçbir belirtiye dayanmadan sezinlemek.	Olacaklar önceden içime doğmuştu.
294. Kabak (birinin) başına (başında) patlamak	
Birçok kimsenin ilgili olduğu bir olaydan, yalnızca bir kimse zarar veya ceza görmek.	Kabak yine bizim başımıza patlar.
295. Kabına sığmamak	
Duyularına engel olamayıp taşkın davranışlarda bulunmak.	Aynı yazar bu kabına sığamayan oyuncunun rolünü beğenmişti.
296. Kabuğuna çekilmek	
Dışarıyla olan ilişkilerini kesmek, kimse ile görüşmemek.	Fatih kabuğuna çekilmesini bilir ve başını önüne eğip susardı.
297. Kaçın kur`ası	
Kolay kolay aldanmayacak kadar görmüş geçirmiş kimse.	Biz kaçın kurasıyız? O yollardan geçeli biz, yıllar oluyor, diyor!
298. Kafadan atmak	
Bir konu üzerinde inceleme yapmadan, rast gele konuşmak.	Bazı konularda kafadan atmak doğru değildir.
299. Kafadan kontak (sakat)	
Düşüncesiz, delice işler yapan, akli kıt.	Kafadan kontak olduğu söyleniyor.
300. Kafa dengi	
Kafadar.	İnsanın kafa dengi bir kocası yahut bir karısı olmalı!
301. Kafa patlatmak	
Bir konu üzerinde pek çok düşünmek.	Sen sabahtan akşama kadar rahat rahat oturuyorsun, ben kafa patlatıyorum.
302. Kafası almamak	
1. Anlayıp kavrayamamak. 2. Zihin yorgunluğundan ötürü anlayamaz olmak.	Bu işleri kafam almıyor.
303. Kafasına dank etmek	
Bir olay sebebiyle birden ayılmak, doğruyu anlamak.	Onu içine düşürdüğüm kötü durum da böylece kafama dank etmiş oldu.
304. İçinden pazarlıklı	
Öfkesini kimseye sezdirmeyen, iyi görünüp kötülük yapan.	Biraz içten pazarlıklı biri gibi gelmişti bana.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

305. Kafese girmek

1. Hapse girmek. 2. Aldatılmak, hile yoluyla kendisinden çıkar sağlanmak, oyuna gelmek. Yaptığın işlerle en sonunda kafese girdi.

306. Kafese koymak

Aldatıp çıkar sağlamak. O, ya birisini batırmak yahut da kafese koymak için ziyafet çekti.

307. Kâğıda dökmek

Düşüncelerini, duygularını yazıya geçirmek. Anlattıklarını kâğıda dökme zamanı geldi.

308. Kâğıt üzerinde kalmak

Yapılması kararlaştırıldığı hâlde uygulanmamak; konuşulan, kararlaştırılan yazıda kalmak. O kadar vaat kâğıt üzerinde kaldı.

309. Kalbini kırmak

İncitmek, küstürecek kadar üzme, gönlünü kırmak, gücendirmek. Onu, kalbini kırmadan uyarmaya çalış.

310. Kalburla su taşımak

Verimsiz, verim alınamayacak, olmayacak bir işle uğraşmak. Böyle kalburla su taşımakla olmaz bu işler.

311. Kalburüstü

Seçkin, sivrilmiş, önde gelen. Boğaziçi'nin en kalburüstü bürokratlarını tanırdı.

312. Kaldırım mühendisi

İşsiz güçsüz sokaklarda dolaşan kimse. Kaldırım mühendisi bizleri ziyarete geliyor.

313. Kale almamak

Önem vermemek, hesaba katmamak, sözünü etmeye değer bulmamak. Onları kale almamak doğru olmaz.

314. Kalem efendisi

Kalemde çalışan görevli, yazman. Ofisteki kalem efendisi bizi karşıladı.

315. Kalem oynatmak

1. Yazı yazmak. 2. Bir yazıyı düzeltmek. 3. Bir yazıda değişiklik yapmak. Ben senin gibi kalem oynatmayı beceremiyorum.

316. Kaleyi içinden fethetmek

Davasını karşı taraftan birinin yardımıyla kazanmak. Bu işler kaleyi içten fethederek kazanılır.

317. Kalıbını basmak

Bir şeye bütün içtenliği ile güvenmek, bir şeyi doğrulamak. Kalıbımı basarım ki o, bu işi yapmamıştır.

318. Kafasına koymak

Önceden şartlanmak, bir şey yapmaya kesin karar vererek zamanını beklemek. Bir başka yere göç etmeyi kafasına koymuştur.

319. Lafa boğmak

Anlamsız bir biçimde söz edip asıl konuyu değiştirmek, unutturmak, karıştırmak. Asıl meseleyi bırakıp bizi lafa boğma.

320. Laf (söz) aramızda

"Başkaları bilmesin, duymasın" anlamında kullanılan bir söz. Laf aramızda, davayı kazandık.

321. Lafa tutmak

Yersiz, zamansız ve sürekli konuşarak meşgul etmek, oyalamak. Beni lafa tutarak bu konuyu başka yere çekmemelisin.

322. Laf ebesi

Çok konuşan, herkese laf yetiştiren kimse; dil ebesi, söz ebesi. Bir de laf ebesi mübarek, kimseye ağız açtırmaz.

323. Laf söyledi bal kabağı

Gereksiz yere ve aptalca söz söyleyen kimse için kullanılan bir söz. Bu kadar işin arasında laf söyledi bal kabağı.

324. Mahalleyi ayağa kaldırmak

Bağırıp çağırarak konu komşuyu tedirgin etmek. Cupurlop yatağın altına saklanır, havlayarak mahalleyi ayağa kaldırır.

325. Mahşer midillisi

Kısa boylu, fitneci kimse. Geldi yine bizim mahşer midillisi.

326. Mahşer gibi

Çok kalabalık. Meydan mahşer gibiydi.

327. Makaraları koyuvermek

Kendini tutamayarak kahkahayla gülmeye başlamak. Dersin ciddiliğine bakmadan koyuverdik makaraları.

328. Makas almak

Birinin yanağını orta parmak ile işaret parmağı arasına alıp sıkıştırmak, makaslamak. Yanağından dostça bir makas aldı.

329. Malı götürmek

Herkesin göz diktiği bir çıkarı elde etmek. Yine yaptı yapacağını, malı götürdü.

330. Mana çıkarmak

Yersiz bir yargıya varmak, yanlış değerlendirmek. Bu olaydan başka manalar çıkamayalım.

331. Mana vermek

Kendine göre bir yargıya varmak, yorumlamak. Olanlara mana veremiyorum.

332. Laçka olmak

Herhangi bir düzen iyi işlemez olmak. Laçka tavırlarla gelenleri karşılıyordu.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

333. Mantar gibi üremek	
Hızla çoğalıp yayılmak.	Son zamanlarda mantar gibi üreyen kahveci dükkânlarından birine girdi.
334. Maraza çıkarmak	
Kavgaya yol açmak, kavga çıkarmak, anlaşmazlığa yol açacak işler yapmak.	İşin ortasında maraza çıkarmak doğru değil.
335. Martaval atmak	
İnanılmayacak şeyler uydurmak, yalan söylemek.	Adamın martaval okuduğunu herkes bilir fakat herkes susardı.
336. Mart içeri, pire dışarı	
Tedirgin edici biri geldiğinde gitmeye kalkan kimseler için kullanılan bir söz.	Masaya o gelince mart içeri, pire dışarı.
337. Masal okumak	
İnandırıcı olmayan, oyalayıcı sözlerle kandırmaya çalışmak.	Bırak bana masal okumayı.
338. Nabza göre şerbet vermek	
Birinin hoşuna gidecek, gururunu okşayacak yolda davranmak.	Azıcık nabza göre şerbet veren başına bu dertler gelmezdi.
339. Nabız yoklamak	
Niyetini, düşüncesini, eğilimini anlamaya çalışmak.	Nabzını yoklamak, durumunu kaynakta öğrenmek istiyordu.
340. Nalıncı keseri	
Yaptığı işlerde hep kendi çıkarını düşünmek.	Türk aydını daha ne kadar nalıncı keseri gibi böyle kendine yontacak?
341. Nam almak	
Şöhret sahibi olmak, tanınmak.	Son olaylardan sonra nam alarak büyüdü.
342. Namus belâsı	
Namusunu ve halk arasındaki saygınlığını korumak için katlanılan sıkıntı; ar belası.	Namus belasına çekmediği çile kalmadı.
343. Nefesi kesilmek (tıkanmak)	
Güç soluk alacak duruma gelmek veya soluğu büsbütün durmak.	Nefesi kesiliyor, yüzü kızarıyor, yol ona gittikçe uzuyordu.
344. Nefes nefese kalmak	
Soluğu tıkanacak gibi olmak.	Delikanlı nefes nefese kaldığı bir an, gömleğinin yeniyle alnını sildi.
345. Pabucu dama atılmak	
Kendinden üstün birinin çıkmasıyla gözden düşmek.	İş yerinde artık pabucu dama atılmıştı.
346. Maneviyatı bozulmak	
1. Manevi değerlerden uzaklaşmak, yozlaşmak. 2. Moral gücü sarsılmak.	Son olaylardan sonra maneviyatım bozuldu.

347. Pabuç bırakmamak	
Yapacağından vazgeçmemek, hiçbir şeye aldırılmamak, korkmamak.	Bu tehditlere hiç pabuç bırakmadı.
348. Paçaları sıvamak	
Bir işi yapmak için hazırlanmak.	Paçaları sıvadı, bir beygir kiralayıp köy köy dolaştı.
349. Paçası düşük	
Giyimine dikkat etmeyen, pasaklı (kimse).	Paçası düşük insanlarla muhatap olamam.
350. Paçayı kaptırmak	
Yakalanmak, ele geçmek.	Polislere paçayı kaptırmış.
351. Paçalarından kibarlık akmak	
Üstünden kibarlık akmak.	Adamın paçalarından kibarlık akıyor.
352. Paçayı kurtarmak	
Kendini bir dertten, tehlikeden veya zor durumdan kurtarmak.	Varımızı yoğumuzu tekneden atarak paçayı kurtardık.
353. Paha biçilmez	
Değeri ölçülemeyecek kadar yüksek.	Başında ağır ve paha biçilmez, emsalsiz bir taç duruyordu.
354. Pahalya mal olmak	
Zarara, sıkıntıya yol açmak.	Bir tecrübe geçirmek, sana müthiş pahalya mal oldu.
355. Palas pandıras	
Gereği gibi derlenip toparlanmaya veya hazırlanmaya vakit bulamadan.	Necmi Efendi palas pandıras Çorlu'ya tayin edildi.
356. Palavra atmak	
Abartarak konuşmak, başarılarından abartarak söz etmek.	Palavralar savuran Ragıp Bey, bu sefer masumdu.
357. Paldır küldür	
1. Büyük bir gürültü ile. 2. Ansızın ve kurallara uymaksızın.	Paldır küldür merdivenlerden inmeye başladılar.
358. Pamuk ipliğiyle bağlanmak	
Her an bozulmaya, kopmaya hazır olmak.	Arkadaşlıkları pamuk ipliğiyle bağlı.
359. Papara yemek	
Azar içirmek.	Nesrin'in paparasını yedikten sonra başını yere eğerek kuyruğunu sallayan büyük köpeği gördü.
360. Pabucunu ters giydirmek	
Güç bir duruma sokarak telaş içinde kaçırarak.	Peşinde olduğu hırsızlara pabucunu ters giydirmiş.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

361. Rafa koymak	
Savsaklamak, artık üstünde durmamak, ihmal etmek.	Bu, anayasayı rafa kaldırarak yaygara koparanların başlıca özelliğidir.
362. Rahata ermek	
Rahatlamak.	En sonunda rahata erdik.
363. Rahatına bakmak	
Hiçbir şeye aldırış etmeyerek rahatını sağlamaya çalışmak.	Sen rahatına bak, o işleri biz hallederiz.
364. Rahatlık (rahat) batmak	
İyi bir durumdayken bu durumu olmayacak sebepler yüzünden bırakanlar için sitem yollu söylenen bir söz.	Rahat batmıştı.
365. Rahat yüzü görmemek	
Hiç rahat etmemek.	Derler ki bugünden itibaren Zeliha'nın kalbi rahat yüzü görmedi.
366. Rahmet okutmak	
Kötü bir kimseden daha kötü çıkmak.	Yeni gelenler sana rahmet okuttu.
367. Rast gele	
"İşiniz rast gitsin" anlamında kullanılan bir söz.	Hadi kolay gelsin, işiniz rast gele.
368. Rast gelmek	
Düşünmediği, ummadığı hâlde karşılaşmak, rastlamak, tesadüf etmek.	Fukara birine rast gelersen şunları ona ver.
369. Rast gitmek	
Uygun düşmek, istenilen biçimde gelişmek.	Her işinde başarılı oluyor, her işi rast gidiyordu.
370. Rayına oturtmak	
Bir işi yoluna, yöntemine koymak, düzgün işler duruma getirmek.	Tam işleri rayına oturtmuştum ama yine sıkıntı çıktı.
371. Rekor kırmak	
Eski rekoru aşip yeni, üstün bir sonuç elde etmek.	Bu yeni koşu ile rekor kırdı.
372. Rengi atmak	
Korku, heyecan vb. sebeplerle benzi sararmak.	Tevfik'in rengi attı, dudakları titredi.
373. Renkten renge girmek	
Korkudan veya utançtan yüzünün rengi değişmek, sıkılmak.	Genç kız renkten renge giriyor, verecek cevap bulamıyordu.
374. Para babası	
Parası çok, varlıklı kimse.	Benim amcam bir para babasıdır ki sormayın.

375. Resmiyete dökmek	
Bir iş veya durumu resmî bir yola sokmak, resmî bir nitelik vermek.	Evliliklerini resmiyete döktüler.
376. Rest çekmek	
Herhangi bir konuda sert ve kesin olarak son sözü söylemek.	Anlatılanlara rest çekip son sözü söyledi.
377. Sabahın köründe	
Sabahın erken saatlerinde.	Sabahın köründe iki kadın nereye gidiyoruz böyle?
378. Sabır taşı	
Çok sabırlı kimse.	Tam iki saat orada sabır taşı gibi sesini çıkarmadan çubuğunun dumanlarını seyretti.
379. Sabrı taşmak	
Artık katlanamaz, dayanamaz duruma gelmek, sabrı kalmamak.	Sabrı taşmış olanlardan birkaçı, birden söze başladı.
380. Saçı (veya saçları) değirmende ağartmamak	
Deneyimli olmak.	Bu saçları değirmende ağartmadık, bu işler nasıl yapılır biliriz.
381. Saçına sakalına bakmadan	
İlerlemiş yaşına yakışmayacak biçimde.	Saçına sakalına bir bak, hiç sana yakışıyor mu?
382. Saçına ak düşmek	
Saçı ağarmaya başlamak, yaşlanmak.	Benim bütün saçlarıma, senin sadece şakaklarına ak düşmüş.
383. Saçı sakalı akar gibi	
Üstü başı perişan bir durumda.	Hani saçı sakalı akar gibi bir adam geliyor ya buraya, o işte.
384. Saçını başını yolmak	
Çok üzülme, üzüntüsünden dövünmek.	Kaybının acısından çaresiz kalmış, saçını başını yoluyordu.
385. Saçını süpürge etmek	
Özveri ile çalışıp hizmet etmek.	Ah gençliğim, ah sana saçımı süpürge ettiğim gençliğim de diyecek değilim.
386. Tabana kuvvet	
Bir yere yayan gitmekten başka çare olmadığını anlatan bir söz.	Haydi bakalım, tabana kuvvet!
387. Tabanları yağlamak	
Hızlıca koşmak, kaçmak.	En iyisi, taşı tarağı atıp tabanları yağlamaktı.
388. Renk vermemek	
Duygularını, düşüncelerini belli etmemek, bir şeyi bildiği hâlde bilmez gibi görünmek.	Şaşırmıştı ama renk vermiyor.

DEYİMLERİNLERİN DÜNYASI

Ortaokulda Öğrenilmesi Gereken

400 DEYİM

389. Uzak durmak

Yaklaşmamak, karışmamak. İlk gün senden uzak durmuşlardı, nasıl bir kişi olduğunu kestiremiyorlardı.

390. Tadını çıkarmak

Bir şeyin güzelliğinden veya sağladığı imkânlardan yeterince yararlanmak. Bu güzel havanın tadını çıkaralım.

391. Tadı damağında kalmak

Hoşa giden, zevk alınan bir şeyi unutamamak. Eski seyahatler tadı damağımızda kalan bir hatıra olmuş.

392. Tadına doyum olamamak

Herhangi bir şey çok beğenilmek. Bir orman, tadına doyum olmayan bükülüşlerle denize kadar iniyordu.

393. Tadında bırakmak

Aşırılığa kaçmamak. Yeter artık! Her şeyi tadında bırakmalı.

394. Tabanvayla gitmek

Yürüyerek gitmek. Yayan gidecek olsak, yürüdüm veya yayan gittim demez; tabanvayla gittim, derdik.

395. Uzağı görmek

İleride ne olacağını kestirmek. O, tahminlerinde uzağı görebilen biriydi.

396. Üzümün çöpü armudun sapı var demek

Her şeyde bir eksiklik bulmak, güç beğenir olmak. Her şeye bahane bulup üzümün çöpü armudun sapı var demeyin.

397. Verip veriştirmek

Ağızına geleni söylemek. Halam, sevmediği akrabaları için verip veriştiriyordu.

398. Var etmek

Meydana getirmek. Yazarın eserleri okuyucularında macera hissini var etti.

399. Yakıp yıkmak

Çok büyük zarar vermek, harap etmek. Başıma dert açanların evlerini yakıp yıkmak geliyor içimden.

400. Yas tutmak

Çok üzölmek, yasa bürünmek, matem tutmak. Sen gitmezsen Ankara'da yas tutmazlar, demek geliyor içimden.

15

Başarılar Dileriz.

LAF
EBESİATASÖZÜ - DEYİM
Anlatma Oyunu